

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

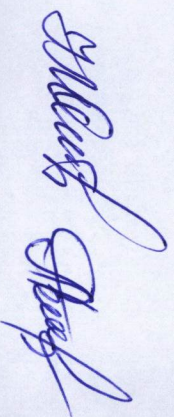

SHARQSHUNOSLIKKA KIRISH
(MARKAZIY OSIYO)
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	220000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60220300 – Tarix (Sharq mamlakatlari va mintaqalari bo'yicha)

Toshkent – 2021

13. O'zbekiston Sharqshunoslari bibliografiyasi (1949 – 2011) / Tuzuvchi: Alimulla Habibullaev. – T., 2011. Axborot manbalari: 14. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali. 15. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 16. www.krugosvet.ru 17. www.istedod.uz 18. www.edu.ioff.ru 19. www.rambler.ru 20. www.centrasia.ru 21. www.yandex.ru	7. O'quv dasturi "Markaziy Osiyo xalqlari tarixi va etnologiyasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil "<u>24</u>" <u>08</u> dagi "<u>1</u>" –sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil "<u>28</u>" <u>08</u> dagi "<u>1</u>" –sonli bayoni bilan tasdiqlangan.	8. Fan/modul uchun ma'suli: N.R.Karimov - TDSShU, "Markaziy Osiyo xalqlari tarixi va etnografiyasi" kafedrasida o'qituvchi-stajyori.	9. Taqrizchilar: M.M.Is'hoqov – TDSShU, Manbashunoslik va tasavvuf germevikasi kafedrasida professori, tarix fanlari doktori, professor X.T. Fayziyev – Temuriylar tarixi davlat muzeyi direktori, tarix fanlari nomzodi.
---	---	---	---

1. Введение в востоковедение / под ред. Зеленева Е.И., Касевича В.Б. – Санкт Петербург, 2010. – 570 с.
2. Абдусаматов М. Востоковед Узбекистана. – Ташкент: ЎзМЕ, 2005. – 344 с.
3. Саид Вади Эдвард. Ориентализм. Западные концепции Востока. – СПб. 2006
4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016.
5. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: "O'zbekiston", 2017.
7. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017.
8. 2007 yil Toshkent islom madaniyati poytaxti (o'zbek, rus, ingliz, arab tillarida) / Mas'ul muharrir: Z. Islomov. – T.: TIU nashriyoti, 2007. – 10 b.t.
9. Mieroog Marc M.F. Van De. A History of the Ancient Near East. London., 2004
10. Naumkin, V. V. (2004). Russian Oriental Studies : Current Research on Past & Present Asian and African Societies. Leiden: Brill. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&site=eds-live&db=edsebk&AN=133007>
11. Xodjayev A. Markaziy Osiyo xalqlari tarixiga oid ma'lumotlar, T., 1-2 qism, 2014. -332 b.
12. Madraimov A., Fuzailova G. Manbashunoslik: darslik.–T.: "Fan" 2007. – 294b., 2008. – 264 b.

Fan/modul turi	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	Kreditlar
Majburiy			2
Fan/modul kodi	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari
SK102			2
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
	Jami	yuklama (soat)	
	Sharqshunoslikka kirish	30	30
2.	I. Fanning mazmuni		
	Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga sharqshunoslik fanining rivojlanishi bo'yicha bilimlarning nazariy asoslarini, sharqshunoslikning asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, O'zbekistonda sharqshunoslikning rivojlanish aspektini atroflicha yoritish, talabalarda bu sohada bilim, ko'nikma va malakani shakllantirish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, O'zbekistondagi sharqshunoslik tarixiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondoshuv hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, tarixiy qonunlar va kategoriyalar mazmun-mohiyatini bilish, ularga nisbatan shaxsiy munosabatni shakllantirish orqali insonning hayotdagi o'rni va ahamiyatini ochib berish.		
	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Kirish. "Sharqshunoslikka kirish" fanining maqsadi va vazifalari, ob'ekti, predmeti, nazariy va uslubiy asoslari		

“Sharq” tushunchasining Yevropa antik dunyosi davrlaridan boshlab ilmiy talqini masalasi. Oʻrta asr Yevropa renessansi davrida “Sharq” haqidagi tushunchalar kompleksiga munosabat transformatsiyasi va gʻarb sharqshunosligining ilmiy asoslari shakllana boshlashi. Gʻarb sharqshunoslik konsepsiyasi asosida Rossiya sharqshunosligi va uning xususiyatlari. Rus sharqshunosligi modeli asosida sovetlar davri ittifoqdosh respublikalarda sharqshunoslik fanlarining oʻziga xos rivoj yoʻllari. “Sharq” sharqshunoslik fanining obʼekti sifatida. Sharqshunoslikning sharq xalqlari haqidagi bilimlar majmui sifatida qamrov cheksizligi uning predmeti ekani. Yaʼni, sharqshunoslik bu – sharq xalqlari tarixi, iqtisodiyoti, adabiyoti, tili, sanʼati, dini, falsafasi, etnografiyasi, moddiy madaniyati va maʼnaviy dunyosi, mamlakatshunosligi, jahon ilmu maʼrifati rivojida oʻrni va boshqalardir. Sharqshunoslikning nazariy uslubiy asoslari har bir oʻrganilayotgan muammoning sabab, jarayon, oqibat tizimiga, kelgusi tarixiy vaziyatlarga koʻrsatgan taʼsiriga toʻgʻri bahoberish, hujjat, dalil isbotli holisona yondoshuv asosida ilmiy xulosalar chiqarishga qaratilmogʻi lozimligi. 2-mavzu. Oʻzbekistonda sharqshunoslikning kelib chiqishi Bu masalani bugungi siyosiy respublikalar chegaralaridan turib hal qilib boʻlmastligi. Markaziy Osiyo miqyosida, jumladan, Oʻzbekiston, Tojikiston, Turkmaniston, Qozogʻiston, Qirgʻiziston, Uygʻuristonda oʻz mamlakati (xalqi) va mintaqada miqyosidagi sharqshunoslik imlmlari majmuining yagona tizim sifatida birlashtiruvchi omillari. Oʻz R FA Abu Rayhon Beruniy nomidagi sharqshunoslik instituti faoliyati qirralai asosida mazkur majmu fan mohiyatini tahlil qilish. Oʻrta asrlarda Oʻzbekiston hududida sharq tarixini oʻrganishning boshlanishi. Sharqning buyuk mutafakkirlari oʻz vatanlari va qoʻshni davlatlar geografiyasi, tarixi va madaniyati boʻyicha qoldirgan maʼlumotlar zahirasining
--

Mustaqil oʻzlashtiriladigan mavzular boʻyicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsifiya etiladi.	3. V Taʼlim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalar) Talaba bilishi kerak: • Sharqshunoslik fani tushunchasi, rivojlanishi va asoslari, tarix va manbashunoslik rivojlanish omillari, tarixshunoslik rivojlanish nazariyalari haqida <i>tasavvur va bilimga ega boʻlishi</i>; • Sharqshunoslik fanining nazariy asoslarini, tarixiy rivojlanish qonuniyatlarini, asosiy tushunchalar, siyosiy va tarixiy jarayonlarning xususiyatlarini bilish va ulardan foydalana olish <i>koʻnikmalariga ega boʻlishi</i>; • Oʻzbekistonda sharqshunoslikning rivojlanish boskichlarini tahlil qilish usullarini qoʻllashi, mutaxassislik muammolari boʻyicha yechimlar qabul qila olish malakasiga <i>ega boʻlishi kerak</i>.
4. VI. Taʼlim texnologiyalari va metodlari: • maʼruzalar; • interfaol key-s-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa boʻlib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.	5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni toʻla oʻzlashtirish, tahlil natijalarini toʻgʻri aks ettira olish, oʻrganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oralq nazorat shakllarida bergigan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat boʻyicha yozma islni topshirish.
6. Asosiy adabiyotlar:	

2. Jan-Fransua Shampolon	sharqshunoslik mohiyati. Arab, fors, arman, suryoniy tilli manbalarning
3. Anketil-Dyuperron	sharqshunoslik mohiyati. Islom davri geografik adabiyoti hazinalarida sharq
4. Edvard Denisson Ross	xalqlari tarixi, kundalik hayoti, madaniyati, ijtimoiy va tabiiy resurslari haqidagi
5. Garri Filbi	ma'lumotlarning mohiyati va manbaviy ahamiyati. O'rta asr sayyohlarining
6. Lourens	asarlari sharqshunoslik manbalari sifatida. Markaziy Osiyo mintaqasi xitoy
7. I.Yu.Krachkovskiy	yilnomalari mualliflarining qarashlarida sharqshunoslik manbalari ekani.
8. Lev Gumilev	Sharqshunoslikka bag'ishlangan ilmiy qarashlarning vujudga kelishi va
9. V.V.Bartold	rivojlanishi. "Baytul hikma", "Ma'mun akademiyasi", Xorazm Ma'mun "Majlisi
10. Kalkuttadagi Bengaliya Osiyo Jamiyati (1784),	ulamosi", G'azna ilmiy markazi sharq ilmlari markazi sifatida Abu Nasr Farobiy,
11. Parijdagi Osiyo jamiyati (1822),	Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino va boshqa olimlar ilmiy merosining
12. Londondagi Qirollik Osiyo va Afrika tadqiqotlari uyushmasi (1823),	ahamiyati. Markaziy Osiyo xalqlarining insoniyat sivilizatsiyasi tarixida tutgan
13. Leypsigdagi Germaniya Sharqiy Jamiyati (1845)	mavqeyini aniqlashda Sharq allomalarining ilmiy merosining o'rni.
14. Rossiyadagi Osiyo muzeyi	
15. Vena shahridagi Sharq tillari akademiyasi (1754),	3-mavzu. Yevropa, Rossiya va Sovet sharqshunosligining rivojlanishi
16. Zamonaviy sharqshunoslik markazlari	Yevropa, Rossiya va Sovet sharqshunosligining rivojlanishi. Yevropa,
17. O'zbekistonda sharqshunoslik ta'limi	Rossiyada Sharqga qiziqishning paydo bo'lish tarixi. Rossiyada
18. O'zbekistonda Sharq mamlakatlari tarixini o'rganish	sharqshunoslikning rivojlanishi: amaliy va ilmiy yo'nalishlar. Diplomatiya va
19. O'zbekiston Respublikasida Sharq tarixi va tarixshunosligi muammolarini o'rganish	sharqshunoslik. Sharqshunoslik harbiylar xizmatida. Sharqiy tillarni o'rganish,
20. O'zbekiston sharqshunos – filologlari	maxsus maktablar ochish, mutaxassislar tayyorlash to'g'risidagi farmonlar, Sankt-
21. O'zbekiston sharqshunos – tarixchilari	Peterburgda Fanlar akademiyasi, universitet va akademik gimnaziya tashkil etish
22. O'zbekiston sharqshunos – sinologlari	to'g'risidagi qaror. Rossiya ilmiy sharqshunosligi va uning asosiy markazlari.
23. ShHTning xalqaro munosabatlardagi o'rni	Sankt-Peterburg universitetida Sharq tillari fakultetining ochilishi va u yerda
24. Manbashunoslik asoslari	sharqshunoslarni tayyorlash bo'yicha yagona markazning tashkil etilishi. Oktabr
25. Tarixshunoslik asoslari	to'ntarishidan keyin sharqshunoslik. Tirik sharqiy tillar markaziy instituti. 1930
26. Yevropadagi sharq qo'lyozmalarini tarjima qilish markazlari: Toledo tarjimachilik markazi va boshqa misollar asosida. Masalan, "Zijji Ko'ragoniy" lotin, fransuz, ingliz, polyak, rus tilliriga tarjima qilingan va b.	yilda Petrograd SSSR Fanlar akademiyasi Sharqshunoslik institutining tashkil etilishi. Turkiston va O'zbekistonda sharqshunoslikning tashkil topishi.

Ikkinchi jahon urushining O'zbekistonda sharqshunoslik rivojiga ta'siri. O'zR FA Sharqshunoslik institutining tashkil topishi. Markazning evakuatsiya qilingan mutaxassislari bilan hamkorlikda sharqshunoslikni rivojlantirishning yangi rejalari. 1944 yilda O'rta Osiyo davlat universiteti tarkibida sharqshunoslik fakultetining tashkili etilishi. 5-mavzu. XX asrning 50-80-yillarida O'zbekiston sharqshunosligi XX asrning 50-80-yillarida O'zbekiston sharqshunoslari. O'zbekistonda sharqshunoslikni rivojlantirish, o'qituvchilar, yordamchilar va tarjimonlar tayyorlash. Qadimgi yozma manbalarini o'rganish. Yaqin Sharq mamlakatlaridan o'qituvchilarni taklif qilish. 6-mavzu. Mustaqillik yillarida O'zbekiston sharqshunosligi O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining e'lon qilinishi va o'zbek sharqshunoslari oldida turgan muhim vazifalar 1991 yil 15 iyulda O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti tashabbusi bilan Toshkent davlat sharqshunoslik institutining tashkili etilishi. 1991-2016 yillarda sharqshunoslikning o'sishi va rivojlanishi. Institutda 30 dan ortiq bo'limlar faoliyat ko'rsatmoqda. Sharqshunos kadrlar tayyorlash masalalari. 7-mavzu. XXI asr boshi O'zbekiston sharqshunosligi rivojida yangi bosqich Yangi O'zbekiston rivojlanish va taraqqiyot strategiyalariga muvofiq o'liy ta'lim tizimida keng qamrovli islohotlarning amalga oshirilishi. Sharqshunoslik sohasida ilmiy va ta'limning yangi rejalari. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24 maydagi "Qadimgi yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2995-sonli qaroriga muvofiq xalqimizning qadimgi boy tarixi va boy madaniyatini tiklash, buyuk allomalimiz, buyuk bobolarimizning, aziz-avliyolarimizdan qolgan boy tarixiy, ilmiy, diniy va	
--	--

ma'naviy-intellektual merosimizni saqlash, ilmiy tahlil qilish, uning mazmun-mohiyati va ahamiyatini talabalariga har tomonlama chuqur o'rgatish, omma orasida targ'ib etish. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 16-apreldagi "Sharqshunoslik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4680-son qaroriga muvofiq Toshkent davlat sharqshunoslik instituti negizida Toshkent davlat sharqshunoslik universitetining tashkili etilishi. III. Amaliy mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Kirish. "Sharqshunoslikka kirish" fanining maqsad va vazifalari, ob'ekti va predmeti, nazariy va uslubiy asoslari 2. O'zbekistonda sharqshunoslikning kelib chiqishi. 3. Ikkinchi jahon urushi davrida O'zbekistonda sharqshunoslikning rivojlanishi 4. XX asrning 50-80-yillarida O'zbekiston sharqshunosligi 5. XX asrning 70-80-yillarda O'zbekiston sharqshunosligi 6. Mustaqillik yillarida O'zbekiston sharqshunosligi 7. XXI asr boshlari O'zbekistonda sharqshunoslik rivojida yangi bosqich 8. Mutaxassislikka kirish Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq. IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. A. A. Silvestr de Sasi	
--	--